На вершку хмарочоса дев'ятнадцятилітня Марта нахилилася; і коли побачила місто, то сяяло знизу, закрутилася в неї голова.

Хмарочос був срібний, незмірний і щасливий серед цього прекрасного непорочного вечора, а вітер розтягав легесенькі волокна хмар, тут і там, на тлі абсолютно неймовірної синяви. Була це якраз година, коли натхнення полонить міста, і коли кожного, хто не осліпнув, воно приголомшує. З тієї повітряної вершини дівчина бачила, як вулиці й маси будинків корчилися у довгих спазмах присмерку, і там, де кінчалася білість хатин, починалася блакитність моря, що згори виглядало похиле. А тому, що насувався зі сходу вуаль ночі, місто стало поволі ніжною безоднею, що, кишіючи світлами, тремтіла. В ній були потужні мужчини і жінки — ще потужніші хутра та скрипки, оніксом оздоблені автомобілі, фосфоресцентні вивіски нічних клубів, алеї погаслих палат, фонтани, діаманти, античні мовчазні городи, гулянки, бажання, кохання і, понад тим всім — оте приголомшливе зачарування вечора, що навівало сни величі й слави.

Побачивши всі ці речі, Марта нестримно нахилилася над балюстрадою й пустилася в порожню. Здавалося їй, наче в повітрі ширяє; але вона падала. Беручи до уваги надзвичайну височину хмарочоса, вулиці й майдани там унизу, на дні, здавалися незвичайно далекими; і хто знає, скільки часу треба буде, щоб туди добратися. А дівчина падала.

В цій годині тераси та балкони останніх поверхів були переповнені елегантними й багатими людьми, які попивали коктейлі та вели нісенітні розмови. Музика випливала безладними й невиразними хвилями. Марта пролетіла попри них; а декотрі, нахилившися, приглядалися до неї.

Такі лети — здебільшого якраз дівчат — не були рідкісною подією в хмарочосі; це була для мешканців цікава розвага. Тому то за ті квартири платили дуже високі гроші.

Сонце, що цілком ще не зайшло було, намагалося з усіх сил осяяти Мартину сукню. Була це скромна собі одежинка, весняна, готовою куплена, за дешеві гроші. Але ліричне сяйво заходу сонця її покращало, надаючи їй майже шикарного вигляду.

З балконів мільярдерів простягалися до неї галантні руки, підносили квіти та келішки.

— Панночко, маленьку чарочку?.. Ніжний метелику, чому з нами не затримаєшся на хвилинку?"

Вона сміялася, перепурхуючи, щаслива (а тим часом падала):

— Ні, дякую, друзі. Не можу. Я поспішаю дійти.

— Куди ж? — питали її.

— Ах, не розпитуйте мене, — відповідала Марта й руками помахувала на знак дружнього прощання.

Якийсь молодик, високий, чорнявий, зовсім витончений, простягнув руки, щоб схопити її. Вона йому подобалася. Однак Марта швиденько відхилилася: "Як так можна, пане?", і встигла ще маленький щиголь йому в ніс дати.

Отож люди з розкішних верств цікавилися нею, і це вповні її задовольняло. Вона почувала себе привабливою, модною. В уквітчаних терасах, серед метушливої біганини вдягнених у біле лакеїв і поривів екзотичних співів, заговорили кілька хвилин, а може й менше, про ту молодицю, яка проходила (згори униз, вертикальним шляхом). Декотрі

вважали її красивою, інші ж — отак собі, звичайно, але всім вона здалася цікавою.

— Перед вами — ціле життя, — казали їй, — чому ж так поспішаєте? У вас ще чимало часу, щоб бігти й задихуватися. Зупиніться на хвилинку з нами; це насправді лише скромненьке дружнє прийняття, але, ми не сумніваємося: вам приємно буде.

Вона почала відповідати, як тут уже прискорення сили тяжіння понесло її на спідній поверх; на два, три, чотири поверхи нижче. Як весело провалюватися, коли років — ледве дев'ятнадцята!

Правда, віддаль, що простягалася до дна, це значить до рівня вулиць, була незмірна; менша, ніж пару хвилин тому, безсумнівно; але в усякому разі ще значна.

Тим часом сонце стало поволі зникати, перетворившися в червонуватий мерехтливий гриб, і занурилося в морі. Тому то не було вже його животворних променів, що осяювали одежинку дівчини та від яких вона ставала привабливою кометою.

Тепер серед квартир Марта бачила вже не лише товариства безтурботних людей; іноді були там теж контори, де службовки сиділи в чорних або синіх фартухах за невеликими столиками, в довгих рядах. Декотрі були такі молоденькі, як і вона сама, подеколи навіть молодші від неї, і вже так перетомлені працею дня! Час від часу вони підводили очі від занять і друкарських машинок. Також вони побачили Марту, і дехто до вікна побіг:

— Куди йдеш? Чому так поспішаєш? Хто ти? — гукали до неї, а в голосах чулося щось таке подібне до заздрости.

— Там унизу на мене чекають, — відповідала вона. — Задержатися не можу. Пробачте мені.

Й далі сміялася, коливаючися над безоднею. Але вже це не були ті нестримні сміхи, що раніше. Нишком, непомітно, вже цілком засмеркло, і Марта стала відчувати холод. Тим часом вона глянула вниз: біля входу до будинку вона побачила яскраве сяйво світел. Там зупинялися чорні автомобілі (через віддаль виглядали не більші від мурашок), вилізали з них мужчини з жінками й поспішно заходили. І в тому мурашникові вона помічала, здається, блискотіння брильянтів. Над входом майоріли прапори.

Там, очевидно, святкували велике торжество, якраз про яке вона, Марта, снила, відколи була дитиною. Яке б нещастя — пропустити його! Он там унизу ждала на неї оказія, приреченість, романс, справді врочисте відкриття життя. Чи вчасно ще туди дійде?

З досадою запримітила, що тридцять метрів вище падала інша дівчина. Була вона красивішою від неї, у вечірньому вбранні доволі елегантного вигляду. Хто його знає як? Молодиця падала далеко швидше від неї, і таким чином за кілька хвилин випередила її й зникла внизу, не зважаючи на Мартині поклики. До гулянки вона, без сумніву, дійде швидше від неї! А, може, це все — лише обміркований план, щоб витиснути її?

Згодом вона зауважила, що падали не лише вони дві. Попри всі боки хмарочоса линули вниз різноманітні інші молодесенькі жінки з обличчями, схвильованими від лету, і весело вимахували руками, мовляв: ось ми, ми — тут, це — наша година, вітайте нас, чи ж світ — не наш?

Виходило, це було змагання. А на ній була така нікчемна одежинка, тоді як інші дівчата чванилися моделями найвизначніших кравців, а декотрі навіть загортали голі плечі в широкі шарфи з соболевого хутра. Марта, яка розпочала була політ такою довірливою до себе, стала тепер відчувати в собі зростання якогось тремтіння; може, це був лишень холод; а може й страх, тривога від думки: чи не помилилася вона — безвихідно?

Вже лягла, здавалося, глибока темрява. Вікна гаснули одне за одним, відгомони музики розріджувалися; бюра цілком спорожніли; жоден парубок вже не нахилявся з вікна з простягненими руками. Котра година була? Там унизу, вхід до будинку, який тим часом так значно виріс, що можна було розрізняти кожний найменший архітектурний деталь, був ще освітлений, але метушня автомобілів вже зовсім ущухла. Навпаки, час від часу невеликими гуртками люди виходили з воріт і віддалялися втомленим кроком. А, згодом, погасли навіть вхідні лампи.

В Марти защеміло серце. Ой, леле, на свято вчасно вже не зайде. Кинула оком вгору, і побачила верхів'я хмарочоса, наче жорстокою могутністю оповите. Настала вже майже повна пітьма. Ще де-не-де світились окремі рідкісні вікна на останніх поверхах. А над вершком звільна розливалося тьмяне сяйво світанку.

У маленькій їдальні, на двадцять восьмому поверсі, мужчина під сорок попивав ранішню каву, читаючи газету, а жінка порядкувала. Годинник на буфеті мав дев'яту годину за чверть. Раптом перед вікном мигнула тінь.

— Альберто! — гукнула жінка. — Ти бачив? Перейшла жінка.

— А як виглядала? — сказав він, не зводячи очей з газети.

— Старуха, — відповіла жінка. — Зовсім старезна така. Виглядала, наче перелякана.

— Як звично, — пробуркотів. — Попри ці наші низькі поверхи перелітають хіба лише старухи. На молодих дівчат поглядати можна тільки з п'ятсотого поверху вгору. Недарма ці квартири — такі дорогі.

— Так! Але принаймні тут, — зауважила жінка, — чути, як вони об землю розчавлюються.

— Та цим разом навіть і того не почуємо, — сказав він, прислухавшися кілька хвилин.

І, кивнувши головою, сьорбнув ковток кави.

(Крамниця містерії)

Вибірка і переклад з італійської Романа Бабовала